

Jak se dotkne nová Koncepce rozvoje knihoven regionálních funkcí?

13.10.2011

Plzeň

Regionální funkce knihoven 2011

Vít Richter

Národní knihovna ČR

Postup prací na Konceptci

- ❑ 2010 duben – listopad – ÚKR
- ❑ 2010 listopad podklad předán na MK ČR
- ❑ 2011 listopad – vnější připomínkové řízení
- ❑ 2011 prosinec - předání do vlády
  - **Společně s řešením PIK**

Proč nová koncepce rozvoje?

Formální důvody

- Končí: „Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2004 – 2010“
- Nová „Státní kulturní politika na léta 2009 – 2014“

Společenské a technologické změny

- Masová digitalizace tištěné produkce
- Eknihy

Masová digitalizace knihovních fondů

- **Google Books – 21 mil. knih (2 mil. volná díla, 6 mil. knih nedostupných na trhu)**

- Spolupráce: 40 knihoven, 30000 nakladatel
- Přečíst nebo stáhnout text knihy (volná díla)
- Koupit nebo půjčit knihu

- **Europeana**

- 14,6 mil. objektů: knihy, fotografie, mapy, zvuk nahrávky, filmy, záznamy sbírek knihoven, archivů muzeí

- **Národní digitální knihovna – NK ČR + MZK**

- V příštích 25 letech digitalizovat 1,2 mil. svazků kniha a periodik – veškerá tištěná produkce z území ČR

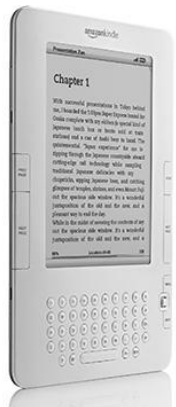

E-knihy

E-čtečky + chytré telefony:

Cokoliv, kdekoliv a kdykoliv

iPad 2

Kindle
 #1 Bestselling
 Product on
 Amazon

Order now

amazonkindle

Google ebookstore

Co bude po roce 2020?

Všichni připojení 24 hodin denně

Vše co bylo vytištěno, bude v digitální podobě

Mění se způsob vyhledávání a využívání informací

Knihovny mají poprvé v historii konkurenci ve svých hlavních funkcích

Jak změnit knihovny?

Jak připravit knihovny na budoucnost?

**Koncepce rozvoje knihoven ČR
na léta 2011 – 2014
(s výhledem do roku 2020)**

VIZE 2020

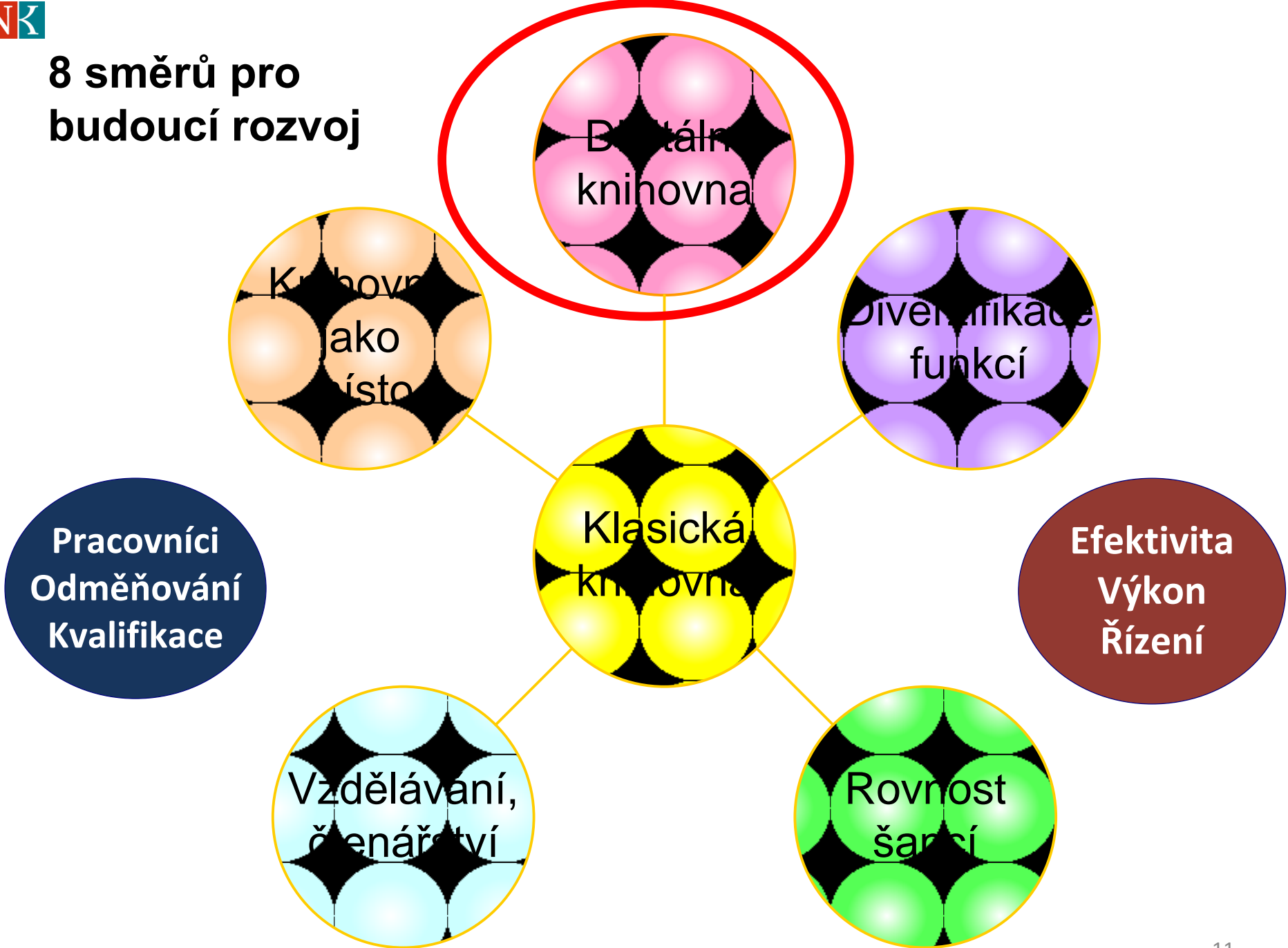
Klient říká:

**„V krásné, přívětivé a pohodlné knihovně
rychle obsloužen příjemným, kvalifikovaným,
očividně spokojeným
a motivovaným personálem
nebo z pohodlí domova
bez ohledu na národnost či handicap,
v kteroukoliv denní či noční dobu
získám bezplatně požadovanou kvalitní službu“**

Co chceme?

- Dlouhodobě zvyšovat v populaci podíl lidí,
  - Kteří knihovny využívají
  - Kteří považují knihovny za důležité
- Knihovna jako místo, kde CHCEME být
  - Fyzicky
  - Virtuálně
  - Citově...
- Nabídnou komplexní služby v digitálním prostředí
  - Tištěné a digitální dokumenty
- Každá knihovna: nabízí služby celého systému knihoven

8 směrů pro budoucí rozvoj

Digitalizace textových dokumentů...

- ❑ Podporovat digitalizaci na jednotlivých úrovních
  - NDK, regiony, oborové instituce, specializované projekty.
- ❑ Konceptně vyřešit dlouhodobou ochranu digitálních dokumentů.
- ❑ Zabezpečit maximální zpřístupnění digitálních
  - Vzdělávání pracovníků
  - Vybavení knihoven ICT

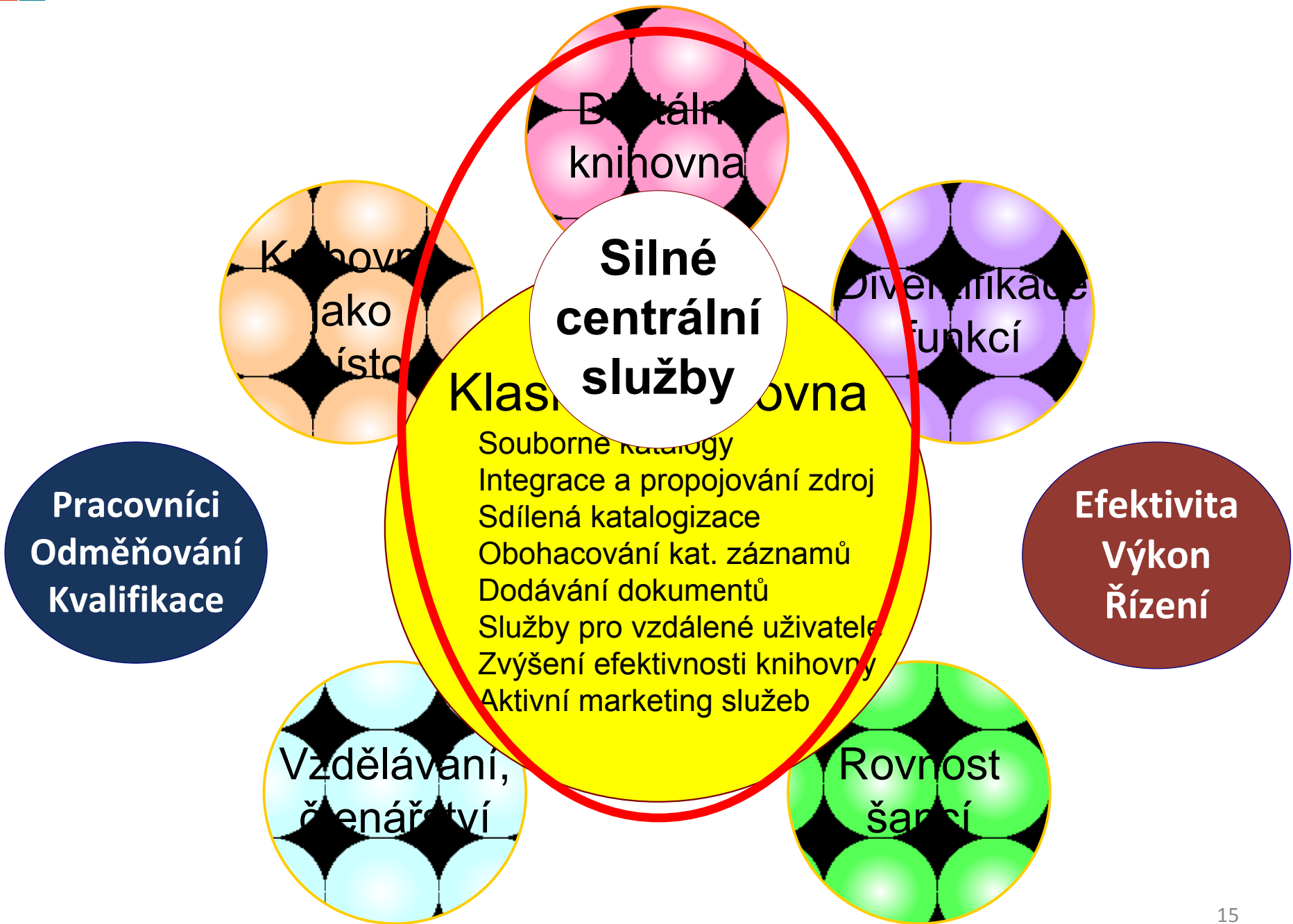
Elektronické informační zdroje

- Zabezpečit efektivní dostupnost EIZ pro podporu VVI po roce 2011
- Zabezpečit efektivní dostupnost EIZ pro širokou veřejnost
- E-knihy v knihovnách?

Podporovat vytváření knihovních fondů veřejných knihoven

- Dokumenty, literatura na podporu rozvoje jazykových dovedností obyvatel (cizojazyčná beletrie a populárně naučná literatura, jazykové příručky, slovníky)
- Dokumenty, literatura v jazycích národnostních menšin trvalé žijících na území ČR, např. Poláci, Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a další.
- Dokumenty, literatura pro zdravotně postižené
- Koncepte trvalého uchování a zpřístupnění

Nová koncepce výměnných fondů?

Podpora silných centrálních služeb

**Možnost snadno a rychle získat
cokoliv, odkudkoliv, kdekoliv**

Konkurence schopné služby

Silný portál – základní stavební kámen

- ❑ Zajištění přístupu do celého systému knihoven

- ❑ Centrální portál by měl být využíván jako:
  - Nástroj pro knihovny, díky kterému mohou poskytovat individuální služby klientům
    - **Sdílená katalogizace....**
  - Nástroj pro uživatele, který si chce poradit sám
    - **Vyhledávání, objednávání, geografická lokace...**
  - Nástroj pro sdílení (indexaci) obsahu globálními vyhledávacími nástroji
    - **Google, Seznam....**

Silný portál – základní stavební kámen

☐ Zahrnuje všechny typy dokumentů dostupné v knihovnách v jakékoliv formě

- Spolupráce se soubornými katalogy, regionální AKS
- Dodržování standardů

(vytisk, inst. repozitáře, ...)

- Komerční (placené) elektronické informační zdroje (databáze, e-knihy,...)

Každá knihovna rozhraním do celého systému

- Vytvoření jednotného rozhraní s cílem zprostředkovat služby celého systému knihoven z každé knihovny
- Každá knihovna může být rozhraním do celého systému
- Každý knihovník by měl být frontmanem schopným poskytnout komplexní službu

Vzdělávání pracovníků

Vybudovat rychlý a spolehlivý systém dodávání dokumentů – MVS, EDD

MVS odkudkoliv, cokoliv, kamkoliv

- Fyzické i elektronické dokumenty

• **Vzdělávání pracovníků**

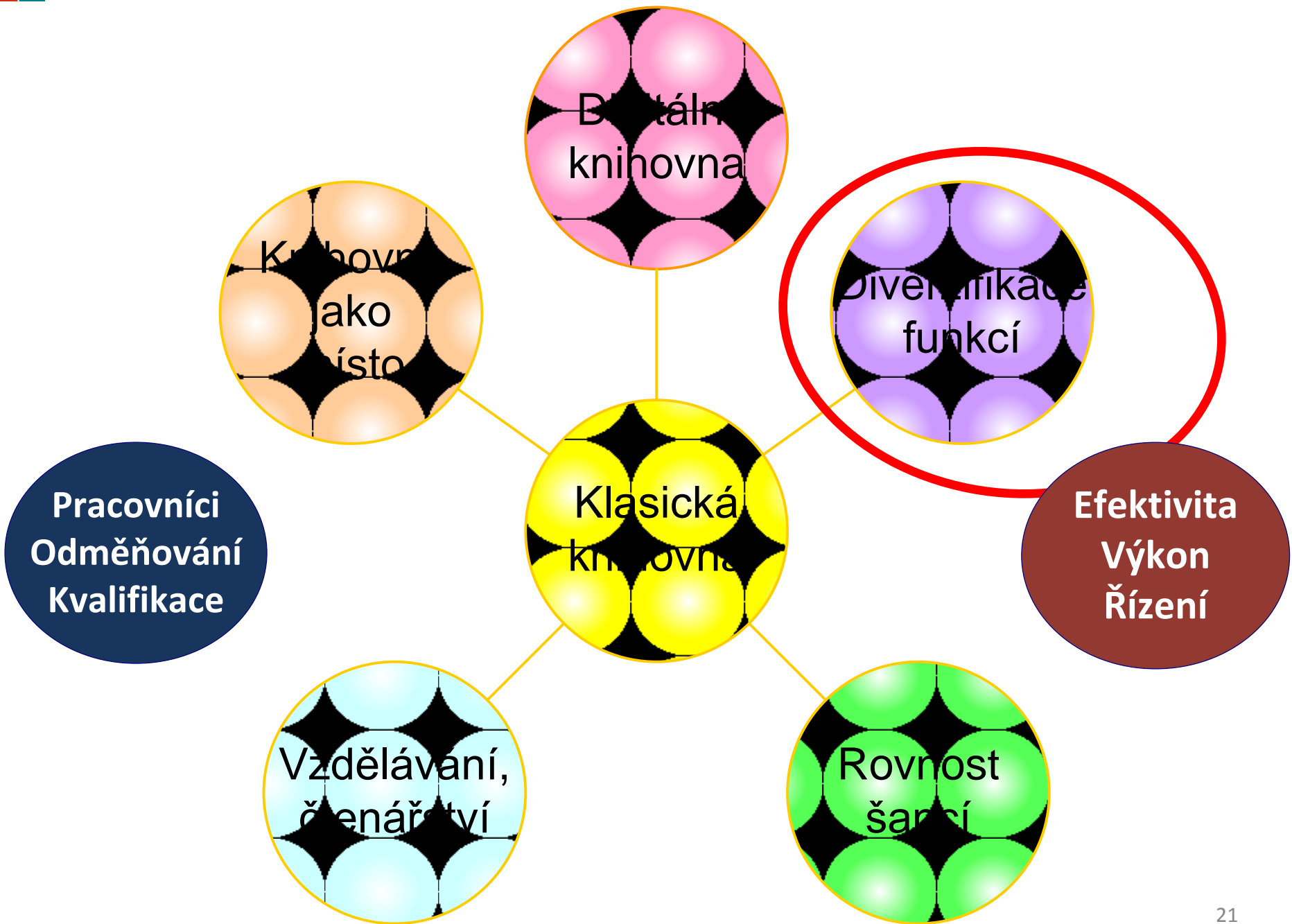
Pro knihovny i individualní uživatele

Stanovit závazná pravidla pro sdílení služeb mezi knihovnami

- Knihovní zákon, vyhláška
- Ostrovy pozitivní deviace

On-line platby za služby, sdílení uživatelských identit

Vytvoření konkurence schopných služeb – rychlost, spolehlivost, kvalita

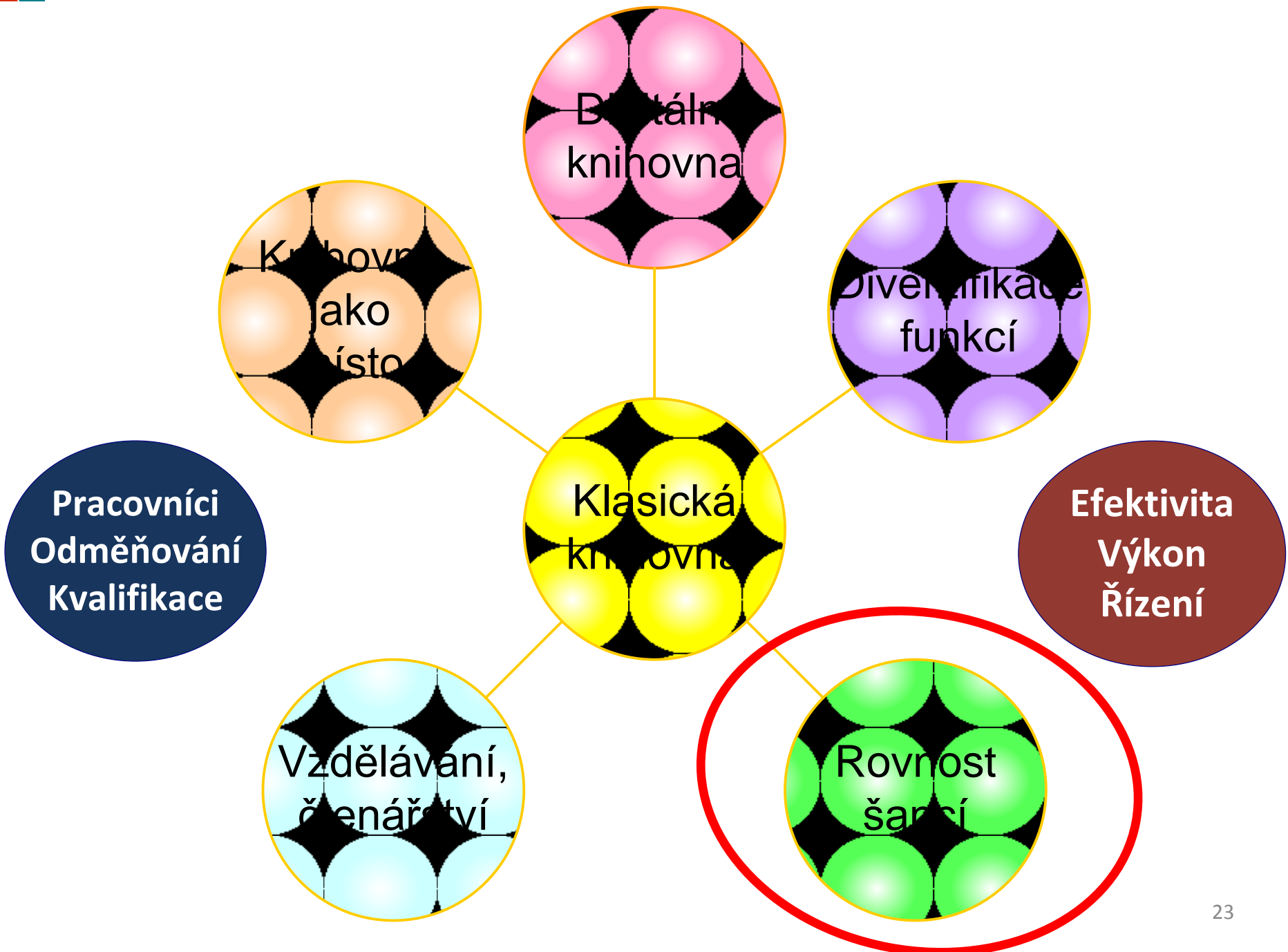

Podporovat úlohu knihoven jako center rozvoje občanských i jiných komunit a jejich kreativity

- ❑ Komunitními aktivitami knihoven podporovat aktivní účast občanů na životě komunity (obec, škola, ústav

- Osvěta provozovatelů – propagovat fungující řešení
- Využití dotačních programů
- Vzdělávání pracovníků

- ❑ Podporovat úlohu knihoven jako základní infrastruktury kreativního průmyslu.

Podporovat knihovny jako garanta rovného přístupu k informačním zdrojům a síti internet.

☐ Aktivně působit proti rozdělení společnosti na skupinu

- Koordinace nasazení AKS a IT obecně**
- Podpora při zpracování projektů**
- Vzdělávání pracovníků**

☐ Zlepšit informační infrastrukturu a vybavenost knihoven informačními a komunikačními technologiemi.

☐ Zpřístupnění autorský chráněných děl

Zlepšit dostupnost knihoven a jejich služeb – bezbariérové knihovny

- ❑ Provést analýzu bariér dostupnosti VKIS a definovat principy bezbariérovosti VKIS, jak ve vztahu ke znevýhodněným skupinám, tak i široké veřejnosti.
- ❑ Promítnout principy bezbariérovostí do standardů, dotačních programů a do hodnocení kvality VKIS.

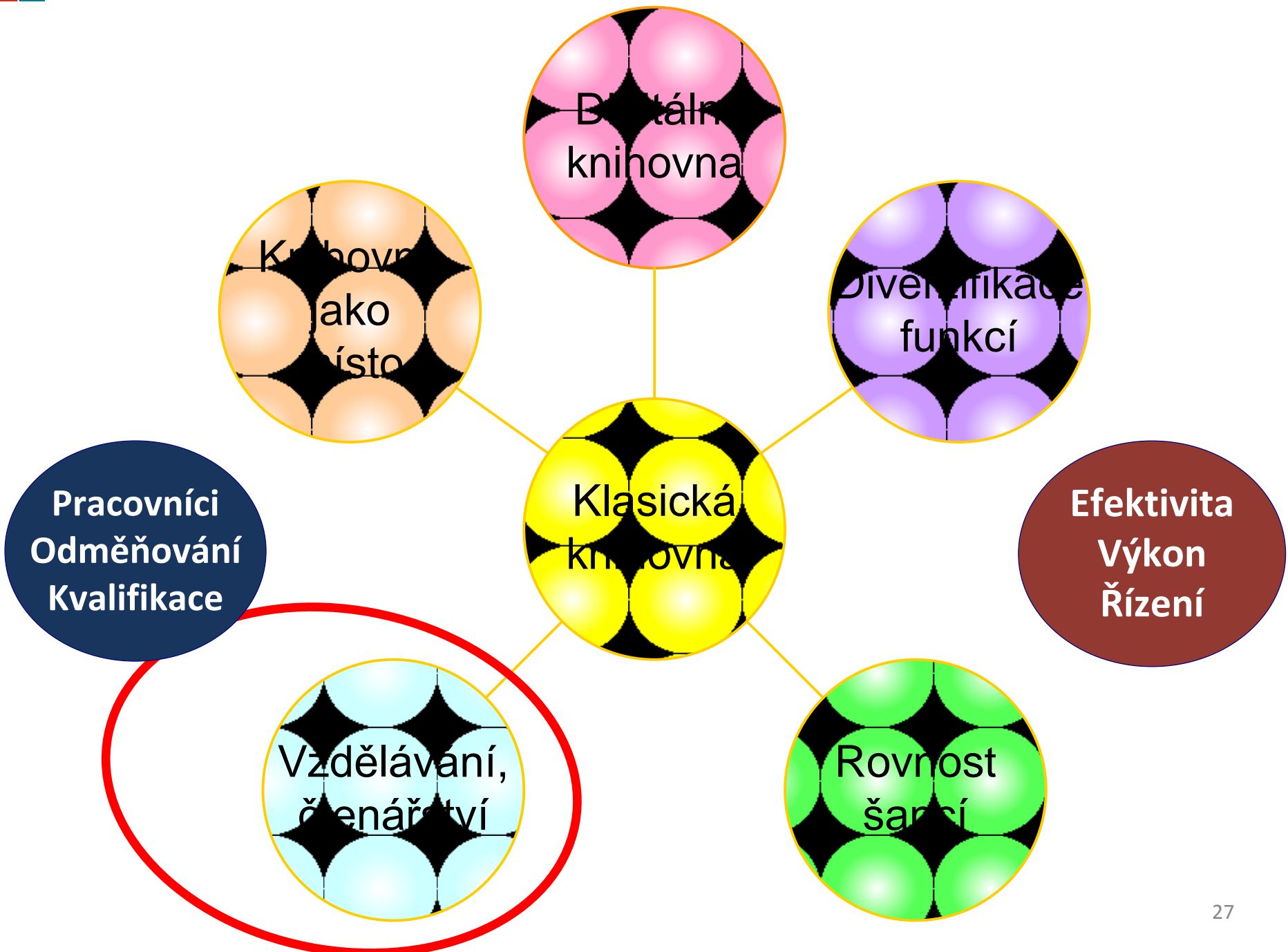
- Osvěta provozovatelů knihoven
- Využití dotačních programů
- Vzdělávání pracovníků

Regionální funkce – podpora knihoven v malých obcích

- ❑ Stabilizovat finanční a personální zajištění výkonu regionálních funkcí
- ❑ Motivovat provozovatele knihoven k lepšímu zajištění činnosti knihoven

- Stabilizovat financování RF
- Spolupráce KK, SDRUK, SKIP, starostové
- Lobbování – aktivní informování klíčových osob – co jsou RF

- ❑ Rozšířit nabídku celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven
- ❑ Preferovat podporu knihoven propagujících svoji činnost na webových stránkách

Podpora čtenářské gramotnosti

- Zvyšovat podíl dětské populace jako návštěvníků knihoven

- Podpora účasti v celostátních akcích
- Nabídka modelových aktivit
- Podpora při zpracování projektů
- Vzdělávání pracovníků

- Podporovat kampaně na podporu čtenářství

- Překonání roztržtění

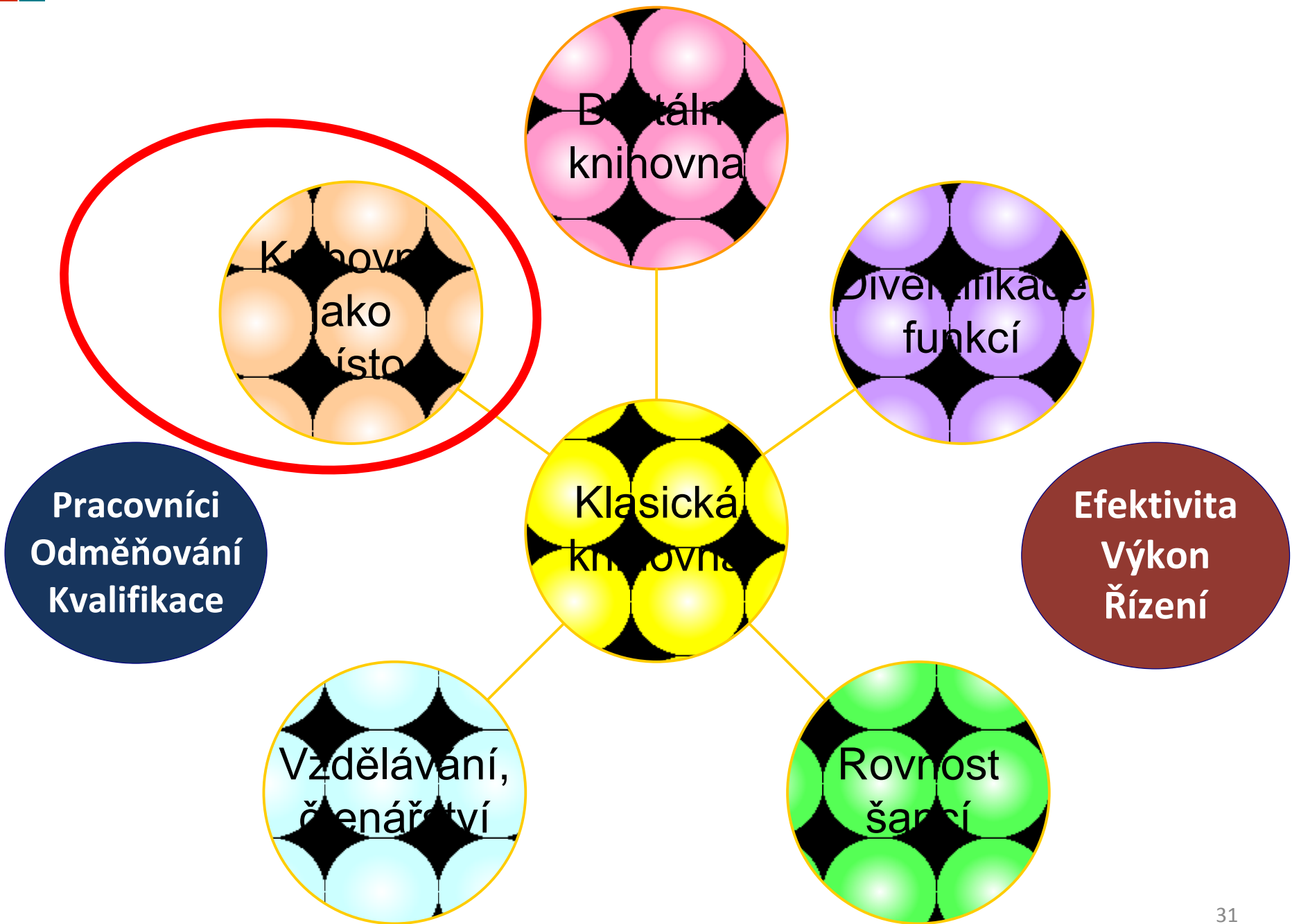
- **Spolupráce knihoven, vydavatelů, knihkupců, autorů....**

Učit lidi využívat knihovny

- Zvyšovat úlohu knihoven v procesu celoživotního učení.
- Knihovny jako centra celoživotního vzdělávání
- Podpořit knihovny jako vzdělávací centra obcí
  - Osvěta provozovatelů knihoven – propagace úspěšných řešení
  - Využití dotačních programů
  - Vzdělávání pracovníků
- Zahrnout informační výchovu (informační gramotnost) do výuky základních a středních škol

Marketingová podpora centrálních i lokálních služeb systému knihoven

- ❑ Zvýraznit orientaci knihoven na koncové služby uživatelům, využít metod marketingu a aktivního public
- ❑
  - Propagace knihoven a jejich služeb v regionu
- ❑ Poskytovat marketingový servis knihovnám, které si nemohou dovolit vlastní profesionální zázemí

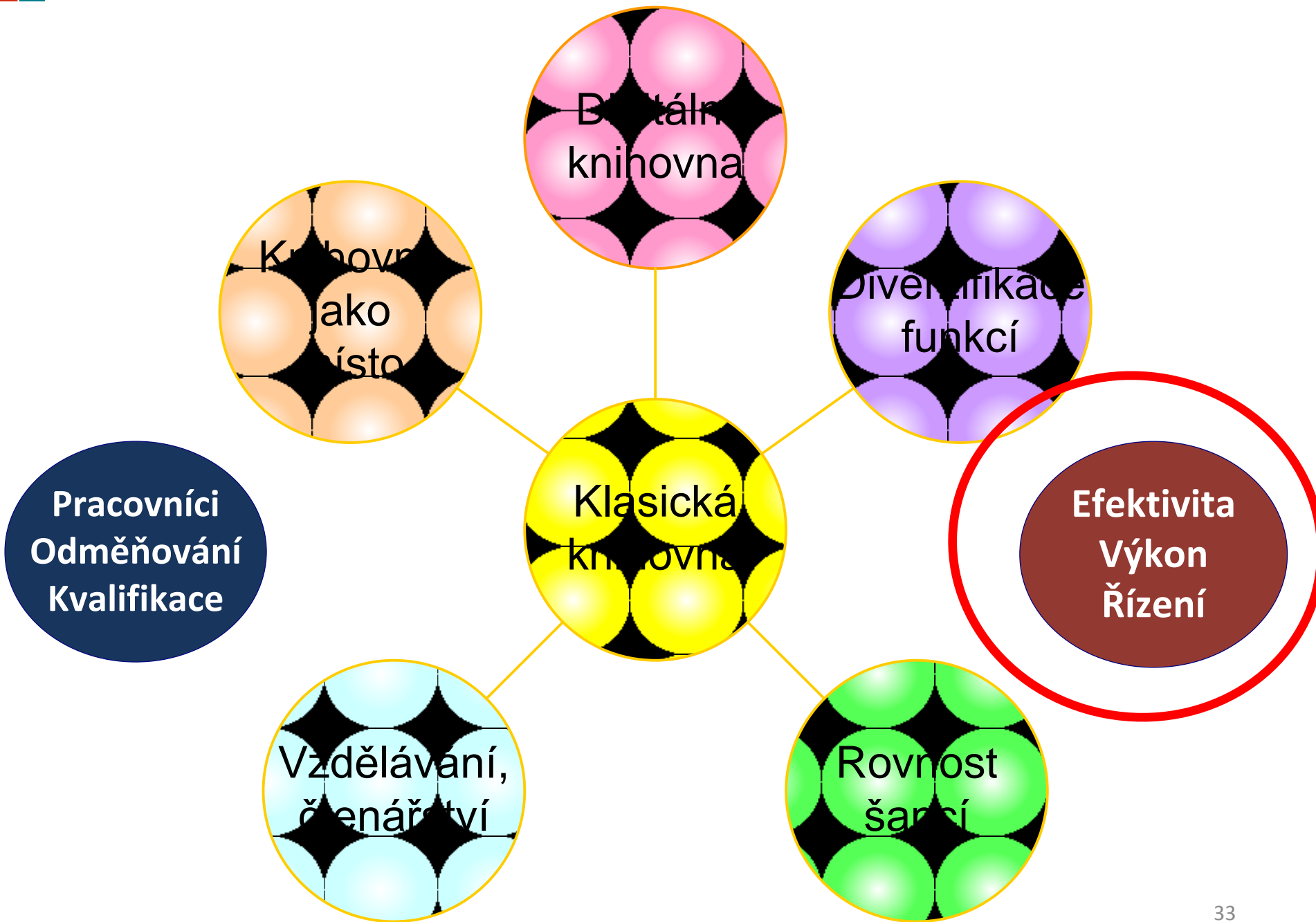

Podpora knihoven jako místa

- ❑ Vytvářet v knihovnách prostorové podmínky pro komunitní a kulturní aktivity
- ❑ Zpracovat standard prostorového a vybavení knihoven.

- Osvěta provozovatelů knihoven – investovat do knihoven
- Využití dotačních programů
- Vzdělávání pracovníků

Zvýšit efektivitu činnosti knihoven

□ Podporovat měření výkonu a činnosti knihoven pomocí metody benchmarkingu

- Aktivní práce se statistickými daty, účast v BK
- Podpora naplňování standardu VKIS
- Propagace standardu VKIS
- Oceňování knihoven a knihovníků

služeb v profesním i osobním životě občanů.

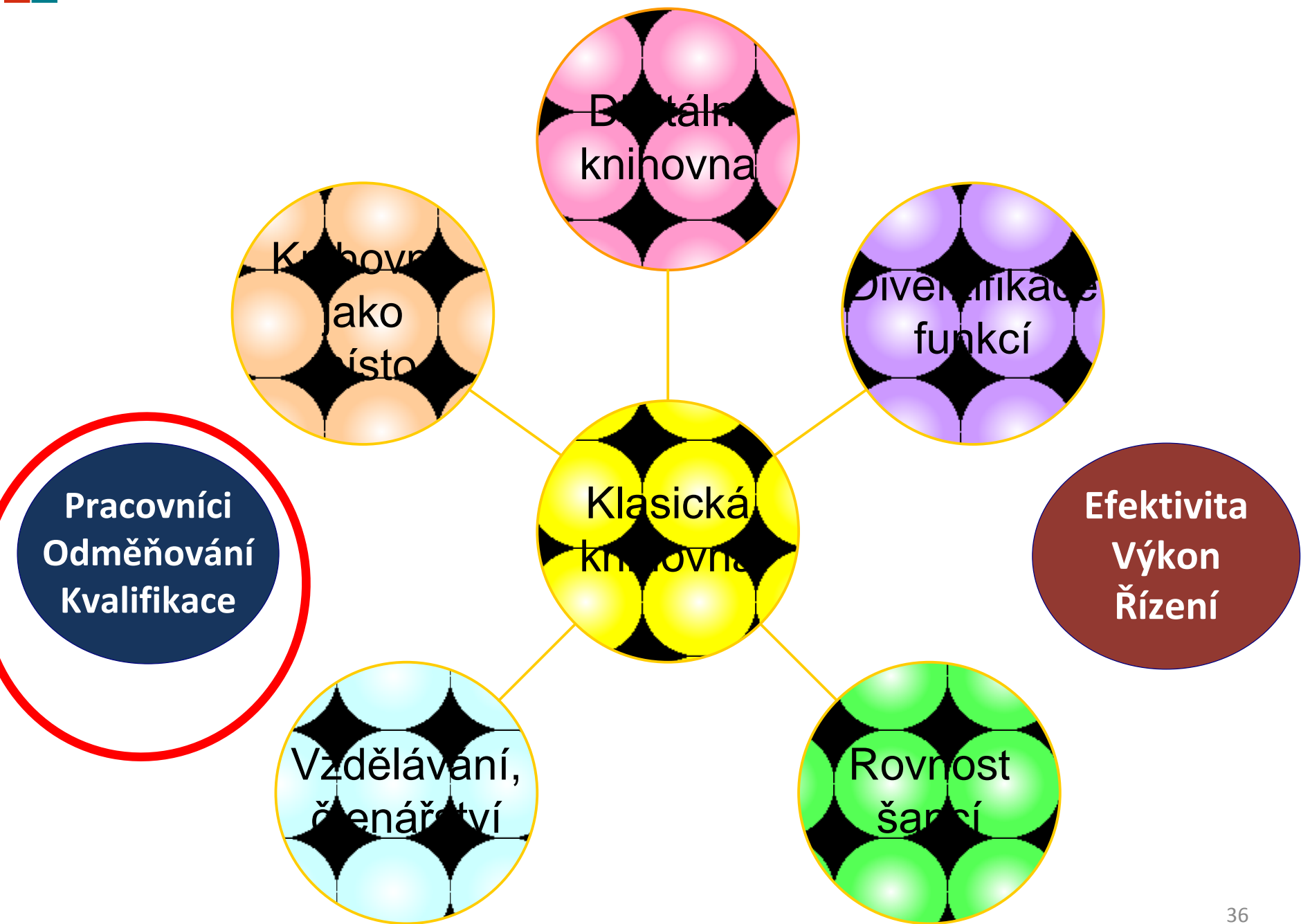
Znát potřeby lidí - co očekávají od knihoven

❑ Provádět pravidelná celostátní šetření vztahu dětské i dospělé populace k četbě, čtenářství, zjišťovat jejich

- Podpora při provádění průzkumu spokojenosti uživatelů
- Vzdělávání pracovníků

potřeby a vztah ke knihovně na lokální úrovni.

❑ Využívat standardizované dotazníky zjišťování informačních potřeb a spokojenosti pro jednotlivé typy knihoven, vytěžovat data z knihovnických systémů.

Lidé - pracovníci, lidské zdroje

- Zlepšit odměňování pracovníků knihoven
- Zpracovat koncepci CŽV pro oblast knihovnictví
s důrazem na požadavky praxe
- Zavést systém akreditovaného CŽV *(kurzů a certifikovaných*

- **Vzdělávání pracovníků**
- **Aktualizace standardu pro RF?**

moderních principech

- Intenzivněji využívat dobrovolníky a systém veřejně prospěšných prací.**

Na závěr

- ❑ Regionální funkce – existenční prvek pro malé knihovny
- ❑ Koncepce rozvoje knihoven – podnět pro zpracování krajských koncepcí RF
- ❑ Komunikace
  - Kraj – k čemu jsou RF užitečné
  - Provozovatelé knihoven – co získávají prostřednictvím RF, k čemu jsou užitečné knihovny
  - Knihovny a jejich pracovníci – zapojení do systému, vzdělávání

Jak se dotkne nová Koncepce rozvoje knihoven regionálních funkcí?

13.10.2011

Plzeň

Regionální funkce knihoven 2011

Vít Richter

Národní knihovna ČR